

Het logopedisch patiëntendossier: patiëntenrechten

Recht op inzage / afschrift / toevoegen en recht op vernietiging?

Deze vraag is onderdeel van een groter geheel; namelijk dossiervoering in het algemeen. Er zijn verschillende wettelijke regelingen van toepassing op deze vraag; de Wet op de geneeskundige behandelovereenkomst (WGBO) en de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp).

Recht op inzage:

In de WGBO (artikel 7:456 Burgerlijk Wetboek) staat: *De hulpverlener verstrekt aan de patiënt desgevraagd zo spoedig mogelijk de bescheiden, bedoeld in artikel 7:454 (dit artikel gaat over het verplichte dossier dat de hulpverlener volgens de wet moet inrichten) De verstrekking blijft achterwege voor zover dit noodzakelijk is in het belang van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van een ander. De hulpverlener mag voor de verstrekking van het afschrift een redelijke vergoeding in rekening brengen.*

De betekenis van dit artikel is dat de patiënt het recht heeft kennis te nemen van stukken, die de gegevens bevatten van de patiënt, waarover de logopedist beschikt. Het recht van de patiënt op kennisneming van deze gegevens heeft een fundamenteel karakter: indien de patiënt dit recht in volle omvang wenst uit te oefenen is er voor een uitzondering geen plaats. (MvT, Kamerstukken II, 21561, nr. 3, p. 3)

Tip: indien een patiënt gebruik wil maken van zijn recht op inzage kan men de patiënt adviseren om tijdens het lezen ervan de logopedist erbij te laten blijven. Op die manier kunnen er geen interpretatiefouten gemaakt worden door de patiënt, omdat eventuele vragen over het dossier direct door de logopedist beantwoord kunnen worden.

Er bestaat echter wel een beperking in het inzagerecht zoals te lezen is in het tweede deel van het artikel; bescherming van de persoonlijke levenssfeer van een ander. De logopedist mag het verzoek van de patiënt alleen naast zich neerleggen als de privacy van een ander dan de patiënt erdoor zou worden geschaad. Inzagerecht in zijn geheel kan niet geweigerd worden. Dat betekent dat de patiënt wel altijd inzage krijgt maar dat die delen die schadelijk zijn voor de privacy van een ander 'onzichtbaar' gemaakt moeten worden.

In de WGBO wordt gesproken over de *informatieplicht* die een hulpverlener heeft (artikel 7:448 Burgerlijk Wetboek). In lid 3 van dit artikel wordt er uitzondering genoemd die deze informatieplicht doorbreekt: "De hulpverlener mag de patiënt bedoelde inlichtingen slechts onthouden voor zover het verstrekken ervan kennelijk ernstig nadeel voor de patiënt zou opleveren. Dit wordt ook wel de therapeutische exceptie genoemd. Dit is echter verbonden aan voorwaarden; de hulpverlener is verplicht om een collega om advies te vragen (collegiale toetsing). Dit is om te voorkomen dat er van de uitzondering gebruik wordt gemaakt op grond van een subjectief en te bevoogdend oordeel. (Kamerstukken II 21561, nr. 41). De hulpverlener moet een zorgvuldige afweging maken alvorens hij weigert om informatie te verschaffen. In de logopediepraktijk zal deze situatie zich niet snel voordoen en is deze therapeutische exceptie voorbehouden aan artsen.

Men kan bijvoorbeeld denken aan een revalidatie- of ziekenhuissetting, aan een (suïcidale) patiënt met slikproblematiek en een zeer slechte prognose. Als het vermoeden bestaat dat deze patiënt niet met de informatie om kan gaan zal de logopedist eerst met de behandelend arts moeten overleggen of die de therapeutische exceptie kan toepassen. De arts kan dan, na overleg met een collega, besluiten om deze informatie niet te geven.

Het is mogelijk dat de hulpverlener de patiënt op grond van de therapeutische exceptie niet informeert, maar het in het belang van de patiënt wel noodzakelijk acht om anderen die de patiënt verzorgen of opvangen, bijvoorbeeld de echtgenoot of kinderen in te lichten om bepaalde gedragsregels in acht te nemen. Zodra de patiënt de informatie die hem onthouden is wel aan kan, moet die ook verstrekt worden. (einde van de therapeutische exceptie)

Recht op afschrift:

Op een verzoek van de patiënt moet de logopedist zo spoedig mogelijk ingaan. Voor de afschriften mag een redelijke vergoeding worden gevraagd.

In het Besluit kostenvergoeding rechten betrokkene Wbp d.d. 13 juni 2001 is dit nader uitgewerkt en wel als volgt.

- Voor het verstrekken van afschriften van dossiergegevens kan per pagina maximaal € 0,23 in rekening worden gebracht, met een maximum van € 5,00 per mededeling;
- Voor het verstrekken van een mededeling op een andere gegevensdrager dan op papier mag een redelijke vergoeding (kostprijs) worden gevraagd. Deze kan echter maximaal € 5,00 bedragen. Hierbij kan worden gedacht aan elektronische verstrekking, bijvoorbeeld op diskette of via een directe verbinding tussen personal computers;
- In afwijking van het voorgaande mag een redelijke vergoeding van ten hoogste € 22,50 in rekening worden gebracht indien de mededeling bestaat uit meer dan 100 pagina's, de mededeling bestaat uit een afschrift van een, vanwege de aard van de gegevensverwerking, moeilijk toegankelijke gegevensverwerking of de mededeling bestaat uit afdrukken van een of meer röntgenfoto's.

Recht van toevoegen:

- * Uit de WGBO volgt dat de logopedist verplicht is om een verklaring met betrekking tot de in het dossier opgenomen bescheiden in het dossier op te nemen (artikel 7:454 lid 2 Burgerlijk Wetboek). Die verklaring kan een zienswijze van een patiënt over een aangelegenheid bevatten die een andere is dan van de betrokken logopedist. De logopedist is verplicht om het verzoek van de patiënt in te willigen. (MvT, Kamerstukken II, 21561, nr. 3, p. 36) Betwijfelt de patiënt of de verklaring inderdaad is opgenomen, dan kan hij om inzage vragen. (artikel 7:456 Burgerlijk Wetboek en artikel 35 lid 1 Wbp).

Gedacht kan bijvoorbeeld worden aan een ouder die het niet eens is met een logopedisch verslag en dit vermeld wil hebben in het dossier.

Recht op verzoek tot vernietiging:

De WGBO, artikel 7:455 lid Burgerlijk Wetboek: De hulpverlener vernietigt de door hem bewaarde bescheiden, bedoeld in artikel 7:454, binnen drie maanden na een daartoe strekkend verzoek van de patiënt. Artikel 7:455 lid 2: Lid 1 geldt niet voor zover het verzoek bescheiden betreft waarvan redelijkerwijs aanneembaar is dat bewaring van aanmerkelijk belang is voor een ander dan de patiënt, alsmede voor zover het bepaalde bij of krachtens de wet zich tegen vernietiging verzet.

Uit dit artikel blijkt dat indien de patiënt de vernietiging wenst van het op hem betrekking hebbende dossier, of een deel daarvan, dat in beginsel dient te geschieden. Ook wanneer de bewaartermijn van vijftien jaar nog niet is verstreken. Aan dit verzoek moet de logopedist binnen 3 maanden voldoen. Het is aan te raden om de patiënt dit verzoek schriftelijk te laten doen en dit verzoek te bewaren. Goed hulpverlenerschap kan met zich meebrengen dat indien daartoe zwaarwegende redenen zijn het verzoek tot vernietiging van (een deel van) het dossier niet wordt ingewilligd. Het is van belang dit met de patiënt te bespreken en eventuele bezwaren van de patiënt opnieuw te wegen. Noteer uw af- en overwegingen altijd in het dossier.

Het verzoek geldt alleen voor het dossier zoals dat is beschreven artikel 7:454 Burgerlijk Wetboek. (Zie ook document: het logopedisch patiëntendossier: Welke gegevens mogen/moeten er wel of niet in?) Klik [hier](#). Persoonlijke werkaantekeningen, fiscale- en financiële gegevens vallen hier niet onder. De logopedist moet in staat zijn om bij een eventuele controle de fiscus of zorgverzekeraar deze gegevens te vertrekken.

In het tweede lid van artikel 7:454 Burgerlijk Wetboek staat een aantal uitzonderingen genoemd. Wanneer kan een logopedist een dergelijk verzoek tot vernietiging naast zich neerleggen? Als eerste uitzondering wordt genoemd: als redelijkerwijs aanneemelijk is dat verdere bewaring van aanmerkelijk belang kan zijn voor een ander dan de patiënt.

Men kan dan denken aan de logopedist zelf (of iemand die voor hem waarneemt of in loondienst is), in geval de patiënt een gerechtelijke procedure tegen deze persoon heeft aangespannen. Of men kan denken aan een nakomeling van de patiënt in geval deze een erfelijke ziekte heeft.

De tweede uitzondering gaat op indien vernietiging zich tegen een wettelijk voorschrift verzet.

Logopedisten zullen hier zelden mee te maken hebben. Een voorbeeld bij artsen is een weigering in een situatie van kindermishandeling. Dan geldt de KNMG meldingscode; een bewaartermijn tot het 34ste levensjaar. Bij een verzoek tot vernietiging kan de arts dit naast zich neerleggen.

Ook de Wbp kent het recht om een verzoek tot vernietiging in te dienen (artikel 36 Wbp). In dit artikel staat dat patiënten kunnen verzoeken om gegevens te verbeteren, aan te vullen, af te schermen of te verwijderen indien deze feitelijk onjuist zijn, voor het doel of de doeleinden van de verwerking onvolledig of niet ter zake dienend zijn dan wel anderszins in strijd met een wettelijk voorschrift worden verwerkt. De logopedist moet de verzoeker binnen 4 weken na de ontvangst van het verzoek schriftelijk berichten of dan wel in hoeverre zij daaraan voldoet. Een weigering moet met redenen omkleed zijn. De regeling van de WGBO en de WBP zijn geen regelingen die afzonderlijk van elkaar gelden, maar regelingen die naast elkaar bestaan en "in elkaar grijpen".

Tot slot:

De logopedist dient er dus rekening mee te houden dat er bij een verzoek om vernietiging altijd een schriftelijk antwoord gegeven moet worden, met redenen omkleed, of er aan het verzoek wordt voldaan of niet. Meer in het algemeen zal de logopedist zich bewust moeten zijn van deze specifieke patiëntenrechten en zijn werkzaamheden zo moeten inrichten dat de patiënt hierin gemakkelijk tegemoet gekomen kan worden.

Auteur: mr. drs. Titia Hollman, jurist. In opdracht van Judith van der Vloed, beleidsmedewerker NVLF.